

TILKENDEGIVELSE

af 7. januar 2008

i

faglig voldgiftssag:

Finansministeriet, Personalestyrelsen
(advokat Niels Banke)

mød

- 1. Danmarks Jurist- og Økonomforbund (DJØF)**
- 2. Gymnasieskolernes Lærereforening**
- 3. DM fagforening for højtuddannede**
(advokat Jakob Juul)

INDLEDNING

1. Mellem på den ene side Finansministeriet, Personalestyrelsen, og på den anden side Danmarks Jurist- og Økonomforbund (DJØF), Gymnasieskolernes Lærereforening (GL) og DM fagforening for højtuddannede (DM) er der opstået uoverensstemmelse om, hvorvidt de tre lønmodtagerorganisationer har været berettiget til at varsle henholdsvis blokade og sympatiblokade af rektorstillingerne på fire gymnasier. Da uoverensstemmelsen ikke har kunnet løses ved forhandling, har Personalestyrelsen ved klageskrift af 15. august 2007 indbragt sagen for denne faglige voldgiftsret, der har bestået af chefkonsulent Mogens Esmarch og chefkonsulent Carsten Holm, udpeget af Personalestyrelsen, afdelingschef Jens Hårboe og juridisk chef Rami Christian Sørensen, udpeget af de tre lønmodtagerorganisationer, og – som opmand – højesteretsdommer Per Sørensen.

2. Sagen angår rektorstillingerne på Gymnasium, Gymnasium, Gymnasium og Statsskole. Blokaden er varslet af DJØF. GL har varslet sympatiblokade af de fire stillinger, mens DM har varslet sympatiblokade af rektorstillingerne på Gymnasium og Gymnasium.

3. Inden gennemførelsen af kommunalreformen var rektorerne på amtskolerne uden for København ansat som statstjenestemænd, mens rektorerne på gymnasierne i Københavns Kommune var ansat som kommunale tjenestemænd. Som et led i kommunalreformen blev gymnasieskolerne pr. 1. januar 2007 overført fra amterne samt Københavns og Frederiksberg kommuner til statslige selvejende institutioner. Rektorstillingerne skal herefter ikke være tjenestemandstillinger, men besættes i henhold til den statslige overenskomst på området. Kompetencen til at ansætte rektorerne tilkommer institutionernes bestyrelser, men institutionerne skal følge de bestemmelser om løn og ansættelsesvilkår, der er fastsat af finansministeren.

4. GL har tidligere varetaget rektorerne's interesser, men rektorerne har nu kollektivt meldt sig ind i DJØF, der herefter har varetaget forhandlingerne om stillingsvilkårene for rektorerne. Stillingerne på de fire gymnasier, der er omhandlet af sagen, er blevet ledige efter gymnasierne's overgang til staten, men parterne har ikke kunnet opnå enighed om overenskomstdækningen for rektorerne. Det er DJØF's opfattelse, at der i forbindelse med nybesættelse af rektorstillingerne skal foreligge enten en generel aftale for rektorerne eller en konkret aftale om løn-

og ansættelsesvilkårene for den enkelte stilling, der ønskes besat. Personalestyrelsen har ikke været enig heri og har i forbindelse med det første stillingsopslag efter årsskiftet til 2007, der vedrørte stillingen som rektor ved ~~X~~ Gymnasium, tilkendegivet, at stillingen hidtil har været klassificeret i lønramme 37, men at den endelige fastsættelse af løn- og ansættelsesvilkårene afventer afklaring med Undervisningsministeriet.

5. Da Undervisningsministeriet ikke frenkam med en bekræftelse på, at besættelsen af stillingen som rektor på ~~X~~ Gymnasium afventede en aftale, varslede DJØF ved brev af 2. maj 2007 til Personalestyrelsen blokade af stillingen, der skulle besættes pr. 1. juli 2007. I et brev af 8. maj 2007 gjorde Personalestyrelsen indsigelser imod den varslede blokade. Personalestyrelsen henviste herved til § 5, stk. 5, litra a, i Hovedaftalen mellem Finansministeriet og AC - organisationerne. I Hovedaftalen, der fik sin nuværende formulering i 1991, hedder det bl.a.:

"Overenskomstindgåelse

§ 3. Organisationer, der er omfattet af denne hovedaftale, er berettiget til at overlade til AC at føre overenskomstforhandlingerne og at indgå overenskomster. I det omfang organisationerne overlader deres ret til at føre overenskomstforhandlingerne og indgå overenskomst til AC, indtræder AC i organisationernes rettigheder og forpligtelser i henhold til nærværende hovedaftale.

Stk. 2. Parterne er enige om, at bestemmelser om løn- og øvrige arbejdsvilkår bør fastsættes ved kollektiv overenskomst med AC-organisationerne.

Stk. 3. Forhandling om indgåelse af ny overenskomst, efter at en overenskomst er opsagt, eller om indgåelse af overenskomst, optages snarest og senest 1 måned efter, at begæring om forhandling er fremsat. Dog kan hovedaftaleparterne fastsætte en anden frist i forbindelse med de generelle forhandlinger om overenskomstfornyelser. Forhandling om indgåelse af ny overenskomst tilrettelægges således, at ny overenskomst søges indgået, forinden den opsagte overenskomst udløber.

Fredspligt

§ 4. Selv om en overenskomst er opsagt og udløbet, er overenskomstens parter dog forpligtet til at overholde dens bestemmelser, indtil anden overenskomst er indgået, eller arbejdsstandsning er iværksat i overensstemmelse med reglerne i § 5.

Arbejdsstandsning

§ 5. Parterne anerkender hinandens ret til at varsle og iværksætte arbejdsstandsning efter nedenstående regler. For AC-organisationernes vedkommende tilkommer retten de enkelte medlemsorganisationer.

Stk. 2. Beslutningen om at iværksætte arbejdsstandsning tilkendes gives den anden overenskomstpart ved særligt og anbefalet brev, mindst 1 måned før den iværksættes.

Stk. 3. Den i stk. 2 nævnte skrivelse skal angive arbejdsstandsningens karakter og nærmere omfang.

Stk. 4. Arbejdsstandsning kan kun iværksættes fra den 1ste i en måned.

Stk. 5. Arbejdsstandsning kan ikke omfatte

a. chefstillinger i 36. og højere lønramme

b. medlemmer, hvis medvirken i Finansministeriet eller i ministerier og styrelser er nødvendige for forhandlingernes afslutning eller konfliktens ophør

c. medlemmer, der undtages ved aftale

Stk. 6. Som arbejdsstandsning betragtes strejke, lockout, blokade og boykot."

Blokaden og sympatiblokaden af de øvrige rektorstillinger er varslet senere.

6. Lønmodtagerorganisationerne er af den opfattelse, at § 5, stk. 5, litra a, i Hovedaftalen ikke er til hinder for, at der kan etableres blokade og sympatiblokade vedrørende rektorstillinger, om hvis aflønning der ikke har kunnet opnås enighed.

PÅSTANDE

Klager, Finansministeriet, Personalestyrelsen, har nedlagt følgende påstande:

1. DJØF, GL og DM skal anerkende, at § 5, stk. 5, litra a, i Hovedaftalen med AC-organisationerne udelukker stillingsblokader eller anden arbejdsstandsning for chefstillinger i 36. og højere lønramme, og skal videre anerkende, at besættelsen af rektorstillinger aflønnet fra 36. og højere lønramme på statsligt selvejende gymnasier derfor ikke kan gøres til genstand for stillingsblokade.
2. DJØF, GL og DM skal anerkende, at den varslede blokade (DJØF) og sympatiblokade (GL og DM) mod rektorstillingen på ~~X~~ Gymnasium udgør et brud på parternes hovedaftale, og at de indklagede i den anledning hver skal betale en bod fastsat af voldgiftsretten til klager.

3. DJØF, GL og DM skal anerkende, at den varslede blokade (DJØF) og sympatiblokade (GL og DM) mod rektorstillingen på γ Gymnasium udgør et brud på parternes hovedaftale, og at de indklagede i den anledning hver skal betale en bod fastsat af voldgiftsretten til klager.
4. DJØF og GL skal anerkende, at den varslede blokade (DJØF) og sympatiblokade (GL) mod rektorstillingen på Σ Gymnasium udgør et brud på parternes hovedaftale, og at de indklagede i den anledning hver skal betale en bod fastsat af voldgiftsretten til klager.
5. DJØF og GL skal anerkende, at den varslede blokade (DJØF) og sympatiblokade (GL) mod rektorstillingen på A Statsskole udgør et brud på parternes hovedaftale, og at de indklagede i den anledning hver skal betale en bod fastsat af voldgiftsretten til klager.

De indklagede, DJØF, GL og DM, har påstået frifindelse.

Der er afgivet forklaring af forhandlingsdirektør i DJØF, John Wæver.

Parterne er indforstået med, at opmandens afgørelse fremkommer i form af en tilkendegivelse, der ikke indeholder en fuldstændig sagsfremstilling eller gengivelse af forklaringerne. Nedenfor er alene hovedtrækkene i parternes argumenter gengivet.

PARTERNES ARGUMENTER

Personalestyrelsen har navnlig anført, at uoverensstemmelsen skal løses i henhold til Hovedaftalen. Af § 3, stk. 3, fremgår, at forhandlingen om indgåelse af ny overenskomst, efter at en overenskomst er opsagt, "eller om indgåelse af overenskomst" skal optages snarest og senest 1 måned efter, at begæring om forhandling er fremsat. Bestemmelsen finder således anvendelse i alle tilfælde, hvor der skal forhandles om indgåelse af overenskomst. Sammenholdt med § 5 fører dette til, at Hovedaftalen finder anvendelse på konflikter som følge af strandede forhandlinger om indgåelse af aftale på et nyt område. At rektorstillingerne, der hidtil har været klassificeret i lønramme 37, er undtaget fra arbejdsstandsning, herunder blokader, fremgår direkte af § 5, stk. 5, litra a.

Lønmodtagerorganisationerne har til støtte for deres standpunkt bl.a. henvist til tidligere praksis. De eksempler, der er angivet, angår imidlertid alle tiden før Hovedaftalen i 1991 og har derfor ikke længere relevans. De vedrørte i øvrigt indgåelsen af aftale om individuelle tillæg i medfør af overenskomstens § 1, stk. 2. Efter 1991, hvor der i øvrigt er indført cheflønpuljer, har der ikke foreligget nogen blokade af chefstillinger. Det må endvidere tages i betragtning, at konflikten mellem parterne ikke alene angår de fire gymnasier, der er omfattet af denne sag, men reelt angår samtlige kommende ledige rektorstillinger.

DJØF, GL og DM har gjort gældende, at det følger af ordlyden af Hovedaftalens § 5, stk. 5, litra a, sammenholdt med de øvrige bestemmelser, at bestemmelsen ikke finder anvendelse i en situation som den foreliggende, hvor der er tale om blokade af enkeltstillinger, hvis ansættelsesvilkår parterne ikke har kunnet opnå enighed om. Dette gælder, uanset om de pågældende stillinger hidtil har været chefstillinger i lønramme 36 eller en højere lønramme. Tvisten skal ses i lyset af, at rektorstillingerne efter gennemførelsen af kommunalreformen ikke længere er tjenestemandstillinger og derfor heller ikke er omfattet af den hidtil gældende 1993-aftale om omklassificering af sådanne tjenestemandstillinger. Lønmodtagernes standpunkt støttes af, at det forud for indgåelsen af Hovedaftalen i 1991 var fast praksis, at lønmodtagerorganisationerne kunne etablere arbejdsstandsning vedrørende enkeltstillinger, herunder chefstillinger i 36. og højere lønramme, når der ikke var opnået enighed om stillingsvilkårene. Der er enighed mellem parterne om, at der ikke med indgåelsen af Hovedaftalen var tilsigtet nogen ændring i den hidtidige praksis. For de fire rektorstillingers vedkommende er der slet ikke nogen overenskomstdækning, fordi parterne ikke har kunnet opnå enighed herom. Det har aldrig været meningen med Hovedaftalen – og det ville også stride mod grundlæggende arbejdsretlige principper – hvis der skulle gælde fredspligt, før der overhovedet er etableret et overenskomstgrundlag. Det er helt uacceptabelt, såfremt lønmodtagerorganisationerne ikke i en situation som den foreliggende, der ensidigt er frembragt af Personalestyrelsen, fordi man – efter lønmodtagerorganisationernes opfattelse – har nægtet at acceptere samme lønvilkår for nye rektorer, som de tjenestemandsansatte rektorer hidtil har haft i henhold til 1993-aftalen. Hvis der ikke er konfliktret, ville Personalestyrelsen således fremover reelt kunne diktere ansættelsesvilkårene for rektorerne, der skal ansættes på overenskomstvilkår.

Vedrørende praksis før 1991 har lønmodtagerorganisationerne bl.a. anført, at Personalestyrelsen som anført har anerkendt, at der var adgang til blokade i tilfælde af manglende enighed

om vilkårene for den enkelte stilling, og at Personalestyrelsens henvisning til, at der er gået for mange år, siden der har været etableret blokade, er helt uden betydning.

OPMANDENS BEGRUNDELSE OG KONKLUSION

Da der ikke blandt de af parterne udpegede medlemmer af voldgiftsretten har kunnet opnå flertal for en afgørelse, skal denne træffes af opmanden, der herefter skal fremkomme med følgende

TILKENDEGIVELSE:

Indledningsvis bemærkes, at Hovedaftalens § 3, stk. 3, alene regulerer proceduren med hensyn til frister, når der skal forhandles om en ny overenskomst – hvad enten der hidtil har været eller ikke har været en overenskomst på området – mens spørgsmålet om fredspligt m.v. er reguleret i §§ 4-6.

Efter ordlyden angår bestemmelsen i § 4 om fredspligt situationen, hvor en overenskomst er "opsagt og udløbet". I sådanne tilfælde er parterne i den hidtidige overenskomst forpligtet til at overholde den opsagte eller udløbne overenskomst, indtil "anden overenskomst" er indgået, eller arbejdsstandsning er iværksat "i overensstemmelse med reglerne i § 5".

Som § 5 om arbejdsstandsning (herunder blokade, jf. stk. 6) er affattet, er den mest nærliggende forståelse af bestemmelsen, at den angår den situation, der er nævnt i § 4, jf. herved ordene "den anden overenskomstpart" i stk. 2 og angivelsen i stk. 5, litra a, af, at arbejdsstandsning ikke kan omfatte "chefstillinger i 36. og højere lønramme", dvs. stillinger, hvis ansættelsesvilkår hidtil har ligget fast.

Twisten i denne sag er opstået, fordi rektorstillingerne nu skal besættes på overenskomstvilkår og ikke – som hidtil – på tjenestemandsvilkår. Der skal således etableres et helt nyt overenskomstgrundlag for disse stillinger, og der er ikke grundlag for at nå til, at Hovedaftalens § 5, stk. 5, litra a, i en sådan situation er til hinder for, at der etableres blokade af de nye stillinger, indtil der, kollektivt eller individuelt, er opnået enighed om ansættelsesvilkårene. Dette gælder uanset, at rektorstillingerne hidtil har været klassificeret i lønramme 37, og uanset om lønvilkårene ifølge en kommende overenskomst måtte komme til at svare til de hidtidige løn-

vilkår. Den foreliggende situation kan dermed sammenlignes med de situationer – omend de ligger år tilbage – hvor der har kunnet etableres blokade af enkeltstillinger, herunder chefstillinger, fordi der ikke har kunnet opnås enighed om lønvilkårene.

Dette resultat støttes tillige af, at konsekvensen af Personalestyrelsens standpunkt, hvorefter der ikke kan etableres blokade af de rektorstillinger, der nu skal besættes, reelt ville være, at arbejdsgiveren ensidigt kunne fastsætte ansættelsesvilkårene for rektorerne. Det harmonerer desuden bedst med, at også de øvrige begrænsninger i adgangen til arbejdsstandsning, der er angivet i § 5, stk. 5, synes at skulle tilgodese den samfundsmæssige interesse i, at der kan opretholdes et tilstrækkeligt nødberedskab under en omfattende kollektiv konflikt.

Herefter tages lønmodtagerorganisationernes frifindelsespåstand til følge.

København den 7. januar 2008

Per Sørensen